

Kielellinen aggressio, tunteet ja kirjallisuus

Mervi Helkkula
Helsingin yliopisto

Aggressio

”Toisiin yksilöihin tai ympäristöön kohdistuvaa tahallista, vahingoittavaa tai häiritsevää **käyttäytymistä**”

(Viemerö 2006)

Aggression lajit

- Fyysinen vs verbaalinen
- Suora vs epäsuora

Kieli ja tunteet

- Voidaanko affektiivinen/emotionaalinen kielenkäyttö tunnistaa kielen rakenteiden tasolla?

”Minuun sattuu”

vs

”Auts!” ”Aih!”

Exclamatives (Anscombe 2009)

Mikä hullu mies

* Mikä erittäin hullu mies

Exclamatives (Anscombe 2009)

- a) Onomatopoeettiset ilmaukset
- b) Käskyt ja kehotukset
- c) Psykologiset interjektiot
- d) Solvaukset

Decamerone (IX, 5)

Vai sellaisia puuhia sinulla on, **mokomakin kulkukoira!** **Olkoon kirottu rakkauteni**, kun rakastin tuommoista vanhaa hupsua! Vai ei sinulla riitä tekemistä omassa talossasi, kun kuljeksit tavoittelemassa muita! Etkö tunne itseäsi, **heittiö**? Etkö tunne itseäsi, **raukka**? Vaikka sinut pusertaisi kuivaksi, ei sinusta lähde mehua tipan tippaa.

Verbaalinen aggressio

- Solvaukset (injures)
- Herjaukset (insultes)
- Panettelu (médísance)
- Mustamaalaus (diffamation)

Régis Jauffret, *Asiles de fous* (Gallimard 2005)

Hänen kasvonsa eivät olleet varsinaisesti rumat, mutta hän ei osannut käyttää niitä vaan antoi alahuulensa roikkua ja jännitti vasemmanpuoleisia poskilihaksiaan antaen silmänsä sulkeutua vähäisenkin auringonsäteen osuessa siihen. Puhumattakaan hänen trumpettimaisesta nenästään, joka jätti näkyviin sierainten sisäpuolen. Siihen meidän oli vaikea tottua, samoin kuin hänen korviinsa, jotka tosin olivat hyvin muodostuneet mutta joiden voimakkaan vaaleanpunainen väri herätti meissä inhoa.

Kun olin kahden Damienin kanssa, minä tavan takaa kiusoittelin häntä viittaamalla hänen kumppaninsa kauneusvirheisiin [...]. (s. 96)

Veisin hänet taidenäyttelyihin muovatakseni hänen makuaan, ja alennusmyyntien aikaan ostaisin hänelle parin kenkiä ja syvään uurretun leningin, jotta hän oppisi pukeutumaan muullakin tavoin kuin ikääntyvän opiskelijatyttö epämääräisiin asusteisiin. (s. 126-7)

emotionaalinen aggressio

VS

välineellinen aggressio

KIRJALLISUUTTA

- Anscombe, Jean-Claude, 2009, « Notes pour une théorie sémantique des jurons, insultes et autres exclamatives » in Lagorgette, Dominique (dir.) *Les insultes en français : de la recherche fondamentale à ses applications*, Chambéry, Université de Savoie, s. 9-30.
- Besnier, Niko, 1990, « Language and affect » in *Annual Review of Anthropology* 19, s. 419-51.
- Buss, A.H. 1961, *The Psychology of Aggression*. New York, John Wiley.
- Berkowitz, L. 1993, *Aggression. Its Causes, Consequences, and Control*. New York, McGraw-Hill, Inc.
- Larguèche, Evelyne 2005, « Paroles dans le dos, paroles en face : médisance et injure. » Sylvie Mougín (dir.) *La Médisance*. Champagne-Ardenne (Centre d'étude du Patrimoine linguistique et ethnologique de la Champagne-Ardenne), s. 203-220.
- Viemerö, Vappu 2006, "Aggressio ja aggressiivisuus." *Tieteessä tapahtuu* 3/2006, s. 18-22.